

ФІТОТЕРАПІЯ

науково-практичний
часопис

1'2021

ISSN 2522-9680
DOI:10.33617

Заснований у березні 2002 року
Виходить щоквартально
УДК 615.322.61.57.014

Передплатний індекс 06684

- ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
- ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ДНІПРОВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ ТРАДИЦІЙНОЇ І НЕТРАДИЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ»
- ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ ФАХІВЦІВ З НАРОДНОЇ І НЕТРАДИЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ УКРАЇНИ»

Голова редакційної ради

- Гарник Т. П., д-р мед. наук, проф. (м. Київ)

Редакційна рада

- Абрамов С. В., канд. мед. наук, доцент (м. Дніпро)
- Андріюк Л. В., д-р мед. наук, проф. (м. Львів)
- Білай І. М., д-р медичних наук, проф. (м. Запоріжжя)
- Волошин О. І., д-р мед. наук, проф. (м. Чернівці)
- Глоба О. П., д-р пед. наук, доцент (м. Київ)
- Дарзулі Н. П., канд. фарм. наук (м. Тернопіль)
- Добровольська Н. А., д-р псих. наук, доцент (м. Київ)
(заступник головного редактора)
- Колосова І. І., канд. біол. наук (м. Дніпро)
- Кравченко В. М., д-р біол. наук, проф. (м. Харків)
- Лоскутова І. В., д-р медичних наук, проф.
(м. Рубіжне, Луганська обл.)
- Mačiulskytė Sonata, д-р медицини, проф.
(м. Клайпеда, Литва)
- Островська С. С., д-р біол. наук, проф. (м. Дніпро)
- Сепідех Парчамі Газае, канд. біол. наук (м. Київ-Іран)
- Радиш Я. Ф., д-р наук з держ. упр., канд. мед. наук,
проф. (м. Київ)
- Соколовський С. І., канд. мед. наук, доцент
(м. Дніпро)
- Тимченко А. С., д-р мед. наук, проф. (м. Київ)
- Федорич О. В., канд. мед. наук, доцент (м. Київ)
- Хворост О. П., д-р фарм. наук (м. Харків)
- Шусть В. В., канд. пед. наук, доцент (м. Київ)
(відповідальний секретар)

Головний редактор

- Горчакова Н. О., д-р мед. наук, проф. (м. Київ)

Редакційна колегія

- Байбаков В. М., д-р мед. наук, проф. (м. Дніпро)
(заступник головного редактора)
- Бєленічев І. Ф., д-р біол. наук, проф. (м. Запоріжжя)
- Боднар О. І., д-р біол. наук, доцент (м. Тернопіль)
- Бурда Н. Є., д-р фарм. наук, доцент (м. Харків)
(науковий редактор)
- Весельський С. П., д-р біол. наук, с. н. с. (м. Київ)
- Галкін О. Ю., д-р біол. наук, проф. (м. Київ)
- Григоренко Л. В., д-р мед. наук, доцент (м. Дніпро)
- Дроздова А. О., д-р фарм. наук, проф. (м. Київ)
- Копчак О. О., д-р мед. наук, старший дослідник
(м. Київ)
- Костильоли Вінченцо, (Vincenzo Costigliola),
д-р медицини (Бельгія)
- Кузнєцова В. Ю., д-р фарм. наук, доцент (м. Харків)
- Кучменко О. Б., д-р біол. наук, проф.
(м. Ніжин, Чернігівська обл.)
- Мінарченко В. М., д-р біол. наук, проф. (м. Київ)
- Moskevičienė Daiva, д-р медицини, проф.
(м. Клайпеда, Литва)
- Ніженковська І. В., д-р мед. наук, проф. (м. Київ)
- Попова Н. В., д-р фарм. наук, проф. (м. Харків)
- Разумний Р. В., д-р мед. наук, проф. (м. Дніпро)
- Рибак В. А., д-р біол. наук, доцент (м. Харків)
- Шаторна В. Ф., д-р біол. наук, проф. (м. Дніпро)

ЗМІСТ / CONTENT

Медицина Medicine

МЕДИЦИНА

**Волошин О.І., Волошина Л.О., Сенюк Б.П.,
Присяжнюк І.В., Буздуган І.О.**

Вторинні імунodefіцитні стани в діяльності лікаря загальної практики – сімейної медицини та фітотерапевтичні засоби їх корекції (лекція) 6

Філіппов Ю.О., Євтушенко Т.В.

Подагра, варіанти лікування сучасної та альтернативної медицини 16

**Батушкін В.В., Поддяча Д.С.,
Нестеренко Л.О.**

Вегетативний та церебральний вплив компонентів карвелісу у пацієнтів з артеріальною гіпертензією 20

Бабінець Л.С., Шайген О.Р.

Можливості біорегуляції у комплексній терапії хронічного панкреатиту у коморбідності з хронічним вірусним гепатитом С. 28

**Левицький А.П., Марков А.В., Пупін Т.І.,
Зубачик В.М.**

Нормалізація фітопрепаратом «Квертулін» обміну есенціальних жирних кислот фосфоліпідів печінки щурів, які отримували пальмову олію на тлі дисбіозу 35

БІОЛОГІЯ. ФАРМАЦІЯ

Рудник А.М., Тржецинський С.Д.

Елементний склад кори деяких видів і гібридів бальзамічних тополь, які культивують в Україні 39

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ. ЕРГОТЕРАПІЯ

Наказ Міністерства освіти, науки України від 19.12.2018 р. №1419 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 227» «Фізична терапія, ерготерапія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 43

Біологія та фармація Biological. Pharmaceutical

MEDICINE

**Voloshyn O.I, Voloshyna L.O, Senyuk B.P.,
Prysyazhnyuk I.V., Buzdugan I.O.**

Secondary immunodeficiency states in the activity of a general practitioner – family medicine and phytotherapeutic ways of their correction (lecture) 6

Philippov Y.A., Evtushenko T.V.

Gout. Treatment options modern and alternative medicine. 16

**Batushkin V.V., Podyacha D.S,
Nesterenko L.O.**

Vegetative and cerebraleffects of carvelis® components in patients with arterial hypertension 20

Babinets L.S., Schaygen O.R.

Possibilities of biorregulation in complex therapy of chronic pancreatitis in comorbidity with chronic viral hepatitis C. 28

**Levitsky A.P., Markov A.V., Pupin T.I.,
Zubachik V.M.**

Normalization of the metabolism of essential fatty acids of phosolipids of the liver of rats received with palm oil on the background of disbiosis by the phytopreparation “Kvertulin” 35

BIOLOGICAL. PHARMACEUTICAL

Rudnyk A.M., Trzhetsynskyi S.D.

Elemental composition of the bark of certain species and hybrids of balsamic poplar cultivated in Ukraine 39

PHISICAL THERAPY. ERGOTHERAPY

Order of the Ministry of Education, Science of Ukraine dated 19.12.2018 №1419 “On approval of the standard of higher education in the specialty 227” “Physical therapy, occupational therapy” for the first (bachelor’s) level of higher education 43

КОНФЕРЕНЦІЇ. СИМПОЗИУМИ. КОНГРЕСИ

Програма науково-практичної конференції з міжнародною участю, залученням молодих вчених, студентів «Актуальні питання комплементарної/ альтернативної медицини в оздоровчих практиках», 16-17 квітня 2021 р. Київ 74

Зайченко Г.В., Горчакова Н.О., Дорошенко А.І., Савченко Н.В.

Рослинні засоби народної медицини в клінічній практиці. 87

Бакалюк Т.Г., Вакуленко Д.В., Лупенко С.А.

Актуальність застосування «Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я» для народної медицини на прикладі китайської образної медицини та рейкі 88

Білай І.М., Красько М.П., Остапенко А.О., Демченко В.О.

Експериментально-клінічна оцінка ефективності і безпеки фітотерапії атерогенеза 88

Головацька Л.О.

Патогенетичне значення вегетативної дисфункції у розвитку артеріальної гіпертензії під впливом різних видів стресу 89

Зайченко Г.В., Горчакова Н.О., Шумейко О.В., Клименко О.В.

Призначення краталу як засобу енерготропної терапії при гіпоксичних станах 90

Жигульова Е.О., Христич Т.М.

Хронічний панкреатит: як впливає лікувальна фізкультура на якість життя пацієнтів. 91

Левицький А.П., Лапінська А.П., Томіліна Т.В.

Застосування фітопрепаратів для профілактики дисбіотичного синдрому у щурів при ліпідній інтоксикації. 92

Левицький А. П., Степан В. Т., Пустовойт І. П.

Вплив споживання пальмової олії на стан нирок щурів 93

CONFERENCE. SYMPOSIUM. CONGRESS

Program of scientific-practical conference with international participation, involvement of young scientists, students "Topical issues of complementary / alternative medicine in health practices", April 16-17, 2021 Kyiv 74

Zaichenko G.V., Gorchakova N.O., Doroshenko A.I., Savchenko N.V.

Herbal remedies in folk practice 87

Bakalyuk T.G., Vakulenko D.V., Lupenko S.A.

The relevance of the application of the "International classification of functioning, limitations of life and health" for folk medicine on the example of Chinese figurative medicine and reiki 88

Bilay I.M., Krasko M.P., Ostapenko A.O., Demchenko V.O.

Experimental and clinical evaluation of the effectiveness and safety of herbal medicine atherogenesis 88

Holovatska L.O.

Pathogenetic significance of autonomic dysfunction in the development of arterial hypertension under the influence of various types of stress 89

Zaichenko G.V., Gorchakova N.O., Shumeiko O.V., Klimenko O.V.

Appointment of lattice as a means of energy-intensive therapy in hypoxic conditions 90

Zhigulyova E.O., Hristich T.M.

Chronic pancreatitis: how therapeutic physical culture affects the quality of life of patients 91

Levitsky A.P., Lapinskaya A.P., Tomilina T.V.

The use of phytopreparations for the prevention of dysbiotic syndrome in rats with lipid intoxication 92

Levitsky A.P., Stepan V.T, Pustovoit I.P.

In the impact of palm oil consumption on the condition of the kidneys of rats 93

ЗМІСТ / CONTENT

Конференції. Симпозіуми, Конгреси Conference. Symposium. Congress

**Марков А. В., Пупін Т. І., Лабуш Ю. З.,
Селіванська І. О.**

Профілактика за допомогою фітогелів
патологічних ускладнень в організмі щурів
при споживанні термопероксидної
соняшникової олії 93

Зубицька В.О.

Авторська фітотерапія в сучасній оздоровчій
практиці лікаря. Виклики сьогодення,
лікування постковідного синдрому 94

Скачко Б.Г.

Спосіб покращення функції печінки натуральними
засобами після COVID-19 у реабілітації 96

Скачко Б.Г., Думанська Е.М.

Післяковідний синдром: лікування депресії
натуральними засобами в реабілітації після
COVID-19 97

Таран Г.І.

Патогенні фактори, що сприяють захворюваності . . 98

Таран Г.І.

Роль фізичних факторів у лікуванні хвороб 99

Авраменко Т.В., Мошич О.П.

Клінічні дослідження ефективності та перспектив
застосування біорегуляційних препаратів в
акушерській практиці 100

**Кіркільєвська Л.М., Маріловцева Н.О.,
Кісіль О.В.**

Використання препарату із омели іскадор в
медичній практиці 101

Андріюк Л.В.

Скандинавська ходьба – як ефективна форма
кінезітерапії 102

Крамар Е.Д.

Особливості лікувальних парфумів
в професійній ароматерапії 103

Крамар Е.Д.

Спеціальні аспекти терапії парфумів
у професійній ароматерапії 105

Конференції. Симпозіуми, Конгреси Conference. Symposium. Congress

**Markov A. V., Pupin T. I., Labush Yu. Z.,
Selivanskaya I. O.**

Prevention by phyto-gels of pathological
complications in the body of rats when
consuming thermoperoxide
sunflower oil 93

Zubytska V.O.

Author's phytotherapy in modern health practice
of a doctor. Today's challenges, treatment of
postCOVID-19 syndrome 94

Skachko B.G.

A way to improve liver function with natural
remedies for rehabilitation after Covid-19. 96

Skachko B.G., Dumanskaya E.N.

PostCOVID-19 Syndrome: Natural Treatment
for Depression in PostCOVID-19
Rehabilitation 97

Taran G.I.

Pathogenic factors. contributing to morbidity 98

Taran G.I.

The role of physical factors in the treatment
of diseases. 99

Avramenko T.V., Moschich O.P.

Clinical studies of the effectiveness and prospects
of bioregulatory drugs in obstetric practice. 100

**Kirkilevskaya L.M, Marilovtseva N.O,
Kisil O.V.**

The use of the drug from mistletoe Iscador
in medical practice. 101

Andriuk L.V.

Nordic walking is an effective form
of kinesitherapy 102

Kramar E.D.

Features of medical perfumery in professional
aromatherapy. 103

Emilia Kramar

Special aspects of therapeutic perfumery in
professional aromatherapy. 105

Конференції. Симпозіуми, Конгреси
Conference. Symposium. Congress

Матвєєва К. В., Порцева Л. І. Ароматерапія і хореографія як єдиний пласт культурного досвіду людства	107
Меньшова В.О., Березкіна В.І. Інтродукція <i>Rubia Tinctorum</i> L. (<i>Rubiaceae</i> Juss)	108
Рудник А.М. Дослідження полісахаридів листя морінги олійної.	109
Журавель У.П., Конечна Р.Т. Лікарські гриби у фармацевтичній практиці, їх стан та перспективи	110
Герасимець І.І., Фіра Л.С. Зміни цитокінового профілю в організмі щурів при експериментальному гострому гепатиті та після застосування густого екстракту з грибів майтаке	111
Губенко В.П., Ткаліна А.В., Довгий І.Л., Таран Г.І., Федосенко А.В., Васильков А.А., Литвиненко Д.Є., Совгира С.С., Улинець К.Е. Розробка програми підготовки спеціалістів з мануальної медицини в Україні – як необхідність відповідати міжнародним стандартам	112
Таран Г.І. Класична мануальна терапія – основа лікування хвороб	113
Галян Я.О. Програма самовідновлення спеціаліста східної медицини на фізичному і енергоінформаційному плані.	114
Мельник А. І. Калібратор сили тиску щупа на біологічно активну точку	115
Крутов В.В. Ментальна медицина – дієвий і важливий ресурс системи охорони здоров'я людини	116
До ювілею Надії Олександрівни Горчакової	118

Конференції. Симпозіуми, Конгреси
Conference. Symposium. Congress

Matveeva K. V, Portseva L. I. Aromatherapy and choreography as a single layer of cultural experience of mankind	107
Menshova V.O, Berezkina V.I. Introduction of <i>Rubia Tinctorum</i> L. (<i>Rubiaceae</i> Juss)	108
Rudnik A.M. Study of polysaccharides of moringa oil leaves	109
Zhuravel U.P, Konechna R.T. Medicinal mushrooms in pharmaceutical practice, their condition and prospects.	110
Gerasimets I.I, Fira L.S. Changes in the cytokine profile in rats in experimental acute hepatitis and after application of a thick extract of Maitake mushrooms	111-112
Gubenko V.P., Tkalina A.V., Dovgy I.L., Taran G.I., Fedosenko A.V., Vasilkov A.A., Litvinenko D.E., Sovgira S.S., Ulinets K.E. Development of a training program for specialists in manual medicine in Ukraine – as a need to meet international standards	112
Taran G.I. Classical manual therapy is the basis of treatment of diseases	113
Galyan Ya. O. The program of self-recovery of the specialist of east medicine on the physical and energyinformation plan	114
Melnik A. I. Calibrator of force of pressure of a probe on a biologically active point.	115
Krutov V.V. Mental medicine is an effective and important resource of the human health system	116
Congratulations on the occasion of the anniversary of Gorchakova N.O.	118

DOI:10.33617/2522-9680-2021-1-87
УДК 615.322:615.89

РОСЛИННІ ЗАСОБИ НАРОДНОЇ МЕДИЦИНИ В КЛІНІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

- Г.В. Зайченко, д. мед. н., проф. зав. каф. фармакол.,
Н.О. Горчакова, д. мед. н. проф. каф. фармакол.
А.І. Дорошенко, асист. каф. фармакол.,
Н.В. Савченко, к. мед. н. доц. каф. фармакол.
- *Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця*

Галенові рослинні препарати, що прийшли в наші часи з народної медицини, не втрачають значення в клінічній практиці. Однією з найстародавніших та найпоширеніших рослин є ромашка, наукова назва якої *Matricaria* – маткова трава, походить від латинського слова «*matrīx*» – матка, що є одним з показань для застосування витягів з квіток ромашки при гінекологічних захворюваннях.

Незважаючи на існування новогаленових препаратів ромашки (рекутан, ромазулан), квітки ромашки у вигляді настою, чаю, збору можуть призначатися у вигляді полоскань, спринцювань, зрошень, клізм. Так, при ангіні можна готувати настої, чаї для полоскання. Також сучасно рекомендують для лікування ангіни збір, що містить квітки ромашки, листя м'яти перцевої, кореневище валеріани, листя шавлії, з яких готують настій, який приймають внутрішньо по 1 склянці 4-5 разів на добу. Чай, настій з квіток ромашки доцільно приймати при захворюваннях травного каналу і печінки, тому що в них визначають спазмолітичні, вітрогінні, жовчогінні властивості, здатність підвищувати шлункову та кишечку секрецію. Можливе також застосування чаю з ромашки при лікуванні нервової збудливості, втоми, безсоння. Ромашка виправдовує свою назву: її продовжують призначати в гінекології при білях у вигляді спринцювань. У мікроклізмах у вигляді настою з ромашки, деревію (тисячолісника), нагідок (календули) призначають при хронічних аднекситах. В урологічній практиці рекомендують настій ромашки з календулою при адено-

мі передміхурової залози, гострих та хронічних простатитах і циститах. У стоматології настій з квіток ромашки призначають при запальних захворюваннях слизової оболонки порожнини рота, пародонтиті. У проктології цей настій рекомендують в зрошеннях і клізмах при геморої, тріщинах анального проходу, проктиті, парапроктиті, сигмоїдиті. У дерматології настій з квіток ромашки призначають внутрішньо при екземі, нейродермітах, фурункульозі, кропив'янці, свербіжі, червоному пласкому лишай, свербіжному дерматозі. Цей настій рекомендований для промивання гнійних ран, у вигляді ванн при захворюваннях шкіри (висипання, мокнуча екзема). При ранах, які довго не загоюються, виразках, екземі рекомендують також вживати квітки ромашки у вигляді мазі. В артрології також застосовують ванни з ромашкою, гарячі компреси, краще в комбінації з горохом, бузиною, розпарені квітки призначають при поліартритах, артрозах, подагрі. У косметології використовують ромашку для надання волоссю золотистого відтінку, при жирній себорейі, лупі, для пом'якшення шкіри, усунуванні подразнення. В посібниках та підручниках з фітотерапії наведені рецепти зборів, до складу яких входить ромашка та які мають широкий спектр призначень, які рекомендують у гастроентерологічній та нервовій клініці. У всі часи в різних частинах світу люди вірили, що здоров'я, краса, довге життя перебувають не в чарівних предметах та магічних артефактах, а заключні в дарах природи, одним з яких є ромашка.

